

POSTANOWIENIE

Dnia 24 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Krzysztof Strzelczyk

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa T. K.
przeciwko R. B. S.A. w W.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 24 listopada 2017 r.,
zażalenia powoda na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 26 stycznia 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

**oddala zażalenie, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie z powództwa T. K. i „S.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. (dalej: „S.”) przeciwko R. B. Spółce Akcyjnej w W. (dalej: „R.”) o odszkodowanie Sąd Apelacyjny w (...) uchylił wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 22 sierpnia 2013 r., sygn. akt XVI GC (...), w

stosunku do powoda T. K., zniósł postępowanie od dnia 27 czerwca 2013 r. i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi orzeczenie o kosztach postępowania.

Powodowie T. K. i S. domagali się zasądzenia na swoją rzecz od R. kwoty 30 000 000 zł tytułem odszkodowania za szkodę, którą miała spowodować pozwana i która miała polegać na nieotrzymaniu dla stworzonego przez T. K. projektu dofinansowania z Unii Europejskiej w ramach programu operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

Wyrokiem z dnia 22 sierpnia 2013 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił powództwo.

Apelację od wyroku z dnia 22 sierpnia 2013 r. złożył pełnomocników powodów oraz - we własnym imieniu - powód T. K..

W apelacji pełnomocnika powodów podniesiono, że postępowanie w pierwszej instancji był dotknięte nieważnością, gdyż S. nie miała organu powołanego do jej reprezentacji. Postanowieniem Sądu Rejonowego w W. z dnia 12 lutego 2008 r. na podstawie art. 373 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (obecnie Prawo upadłościowe, jedn. tekst: Dz. U. z 2016 r., poz. 217 ze zm.) orzeczono w stosunku do T. K. zakaz prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej. T. K. był jedynym członkiem zarządu S.

Postanowieniem z dnia 27 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w W. zawiesił postępowanie apelacyjne w stosunku do S. z powodu braków w składzie jej organów uniemożliwiających jej działanie (art. 174 § 1 pkt 2 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny w (...) ustalił, że postanowieniem z dnia 27 maja 2013 r. Sąd Rejonowy w W. dokonał wpisu o połączeniu transgranicznym spółki R. B. Spółki Akcyjnej w W. (spółka przejmowana) ze spółką R. S. z siedzibą w N. (Republika Francuska) (spółka przejmująca) przez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej na spółkę przejmującą będącą jedynym akcjonariuszem spółki przejmowanej. W prowadzonym dla R. rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego nr (...) z datą 28 maja 2013 r. został umieszczony wpis o

wykreśleniu z Krajowego Rejestru Sądowego opatrzony datą uprawomocnienia się w dniu 27 czerwca 2013 r.

Uzupełniając apelację w dniu 17 czerwca 2016 r. powód wskazał, że następcą prawnym R. jest R. C. SA Oddział w Polsce z siedzibą w W.

Sąd Apelacyjny przyjął, że w związku z dokonany przejęciem R. przez R. S. pozwana R. utraciła zdolność sądową i nie miała jej już w chwili wydania wyroku z dnia 22 sierpnia 2013 r. Oznacza to, że postępowanie w pierwszej instancji toczyło się z udziałem strony pozwanej, która utraciła byt prawny, a w konsekwencji wyrok z dnia 22 sierpnia 2013 r. zapadł w stosunku do strony nieistniejącej, czyli pozbawionej zdolności sądowej. W rezultacie postępowanie w pierwszej instancji było dotknięte nieważnością (art. 379 pkt 2 k.p.c.).

W związku z tym, że utrata zdolności sądowej przez R. nastąpiła w postępowaniu w pierwszej instancji, a nie w postępowaniu apelacyjnym, nie było podstaw do zawieszenia postępowania apelacyjnego (art. 174 § 1 pkt 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.). W przypadku bowiem umorzenia postępowania w myśl art. 182 § 3 k.p.c. doszłoby do uprawomocnienia się wyroku z dnia 22 sierpnia 2013 r., który zapadł w stosunku do nieistniejącego podmiotu. Sąd Apelacyjny nie mógł doprowadzić do usunięcia braku zdolności sądowej pozwanej, gdyż wymaga to oceny, czy następcą prawnym R. jest wskazywany przez powoda R. C. SA Oddział w Polsce z siedzibą w W. Sąd pierwszej instancji powinien zawiesić postępowanie i ustalić, kto jest następcą prawnym R.

Na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 26 stycznia 2017 r. uchylił więc wyrok z dnia 22 sierpnia 2013 r. w stosunku do powoda T. K., zniósł postępowanie od dnia 27 czerwca 2013 r. i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.

Zażalenie na wyrok z dnia 26 stycznia 2017 r. złożył powód T. K.. Zarzucił naruszenie art. 379 pkt 2 k.p.c. oraz wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w W. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jeżeli Sąd drugiej instancji ocenił, że postępowanie przed Sądem pierwszej instancji dotknięte było nieważnością oraz na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazał sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, kognicja Sądu Najwyższego rozpoznającego zażalenie wniesione na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. obejmuje zbadanie prawidłowości stwierdzenia nieważności postępowania przez Sąd drugiej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013, nr 4, poz. 54). Kognicja ta obejmuje również badanie, czy w grę nie wchodzi inna lub dodatkowa niż przyjęta przez Sąd drugiej instancji przyczyna nieważności postępowania i czy zasadne było - jako skutek uchylenia zaskarżonego wyroku – przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania (art. 386 § 2 k.p.c.), a nie odrzucenie pozwu lub umorzenie postępowania (art. 386 § 3 k.p.c., por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2015 r., III CZ 19/15, OSNC 2016, nr 4, poz. 44).

Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że R. jako spółka przejmowana utraciła zdolność sądową w wyniku połączenia ze spółką R. S. z siedzibą w N. (Republika Francuska) jako spółką przejmującą. Wynika to z utraty przez R. bytu prawnego (art. 493 § 1 w związku z art. 491 § 1¹ k.s.h. i art. 14 ust. 1 lit. c) i ust. 5 lit. a) dyrektywy 2005/56/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych, Dz. Urz. UE L 310 z dnia 25 listopada 2005 r., s. 1), powodującego, że przestała ona być osobą prawną (art. 64 § 1 k.p.c.).

W sytuacji, w której w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji R. utraciła zdolność sądową, zasadne było zawieszenie postępowania (art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c.) i podjęcie go z jej następcą prawnym jako następcą procesowym po jego ustaleniu (art. 180 § 1 pkt 2 k.p.c.). Zaniechanie tych czynności spowodowało, że postępowanie przed Sądem pierwszej instancji było dotknięte nieważnością. W orzecznictwie przyjmuje się, że przyczyną tej nieważności jest to, że postępowanie było prowadzone z udziałem strony pozbawionej zdolności sądowej (art. 379 pkt 2 k.p.c., por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 1997 r., III CKN 39/97, nie publ., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2001 r., I PKN 264/00, nie publ.). Można także rozważać, czy nieważność postępowania nie wynika z

pozbawienia możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.) następcy procesowego strony, która utraciła byt prawny i tym samym także zdolność sądową, tj. w niniejszej sprawie - następcy prawnego i następcy procesowego R.

Z racji nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji zasadne było uchylenie - w stosunku do powoda T. K. - wyroku z dnia 22 sierpnia 2013 r., zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania. Ustalenie następcy prawnego R. i tym samym jej następcy procesowego należy do tego Sądu.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw

r.g.